

Fipronil:

onderzoeksplicht en informatieplicht

Column Van Kesteren

Het thema van dit nummer is 'Kwaliteitszorg & voedselveiligheid'. Het minimaliseren van de kans dat onveilige producten op de markt worden gebracht en - als dat onverhoopt toch het geval is - een recall uitvoeren met duidelijke communicatie naar de consument, zijn twee belangrijke pijlers van een kwaliteitsmanagementsysteem. Deze instrumenten zijn - mits juist toegepast - zowel effectief voor onbewuste besmetting van voedingsmiddelen door contaminanten die nu eenmaal in voedingsmiddelen kunnen voorkomen (bijvoorbeeld Listeria of aflatoxine) als voor pure fraudegevallen, zoals het paardenvleeschandaal en de recente fipronil-crisis. Op beide fronten is in de fipronil-crisis overduidelijk ernstig tekortgeschoten; zo veel is duidelijk.

Politiek, NVWA, pluimveehouders, retailers, ngo's en media spelen het grote zwartepietenspel. Voornamelijk ingegeven door sterk uiteenlopend eigen belang, terwijl het recht van de consument op veilig voedsel en op adequate, eenduidige informatie centraal zou moeten staan. Ik hoop dat de Onderzoeksraad voor Veiligheid en de Commissie Sorgdrager met concrete, bruikbare oplossingen komen. Het staat voor mij echter vast dat voedselveiligheidsincidenten, zeker die waarbij fraude in het spel is, nooit 100% te voorkomen zijn. De roep om alle pluimveeservicebedrijven te certificeren die diensten verrichten voor pluimveehouders is begrijpelijk. Certificering is echter geen panacee en voorkomt nagenoeg geen fraude.

Waar moeten we de oplossing dan wel zoeken? Gebrek aan kritisch doorvragen en gebrek aan grondig onderzoeken aan de bron leidden ertoe dat fipronil op grote schaal kon worden gebruikt voor oneigenlijke toepassing. Hadden boeren geen vraagtekens moeten plaatsen bij een wondermiddel tegen een hardnekkig probleem als bloedluis? Had de NVWA de eerste aanwijzing van illegale toepassing serieuzer moeten nemen? Had het Bureau Risicobeoordeling & onderzoek (BuRo) van de NVWA niet op basis van het EFSA-rapport van 2006 moeten concluderen dat fipronil zich ophoopt in vetweefsel en eieren en als de wiedeweerga wetenschappelijke experts (toxicologen) moeten raadplegen?

Gebrekkige en tegenstrijdige informatie aan het publiek leidde tot overdreven angst bij consumenten. Waarom was er op dit punt geen samenwerking tussen NVWA, overheid, politiek, kennisinstituten, LTO en CBL? Waarom was er geen regie? Afstemming had tot een consistente boodschap richting consument kunnen leiden en zo de rust kunnen bewaren.

Het wordt tijd dat alle betrokken partijen de keten van (virtuele) overeenkomsten serieus nemen, waarin zij zich verplichten alles in het werk te stellen om de voedselveiligheid voor de consument te waarborgen. Daarbij hoort dat zij proactief werk maken van hun onderzoeksplicht en informatieplicht.

